

Handleiding

Voetgangersbrevet Goud

Extra vaardigheden

1. Links op de rijbaan stappen als er geen stoep, berm of fietspad is	p. 2
Doel	p. 2
Deelvaardigheden	p. 2
Oefenen	p. 2
In een beschermde omgeving	p. 2
In het echte verkeer	p. 3
2. Oversteken op een kruispunt met een agent	p. 4
Doel	p. 4
Deelvaardigheden	p. 4
Oefenen	p. 4
In een beschermde omgeving	p. 4
In het echte verkeer	p. 5
3. Oversteken op een kruispunt met verkeerslichten	p. 6
Doel	p. 6
Deelvaardigheden	p. 6
Oefenen	p. 6
In een beschermde omgeving	p. 6
In het echte verkeer	p. 7
4. Oversteken op een zebrapad met gemachtigd opzichter	p. 8
Doel	p. 8
Deelvaardigheden	p. 8
Oefenen	p. 8
In een beschermde omgeving	p. 8
In het echte verkeer	p. 9
5. Oversteken aan een spoorwegovergang	p. 10
Doel	p. 10
Deelvaardigheden	p. 10
Oefenen	p. 11
In een beschermde omgeving	p. 11
In het echte verkeer	p. 12

Handleiding

Voetgangersbrevet Goud

Extra vaardigheden

1. Links op de rijbaan stappen als er geen stoep, berm of fietspad is

Doel

De leerling stapt links op de rijbaan als er geen stoep, berm of fietspad is. Hij kijkt het naderende verkeer tegemoet. Zo kan hij beter inschatten wat er aankomt en tijdig reageren. Nadert er een voertuig met hoge snelheid? Dan zet hij een stap opzij en wacht tot het voorbij is.

Deelvaardigheden

De leerling

1. stapt links op de rijbaan
2. kijkt voor zich uit
3. maakt oogcontact met aankomende weggebruikers

Oefenen

In een beschermde omgeving

Nodig

- een (getekende) straat met stoeprandstroken
- enkele leerlingen die fietser en autobestuurder spelen

Oefening

- Laat de helft van de leerlingen individueel of per 2 links op de rijbaan stappen volgens de bovenstaande stappen. De overige leerlingen kijken samen met jou naar de situatie.
- Bespreek samen met de leerlingen de oefening.
  - **Hoe maak je je kenbaar?**
    - maak oogcontact met de bestuurder
    - steek je hand op
  - **Hoe kun je nog meer opvallen?**
    - draag opvallende kledij of een fluohesje
  - **Let zowel op voor- als achterliggers.**
    - Zet indien nodig een stap opzij.

Nadien draai je de rollen om.

Als de schoolomgeving het toelaat, kan je de oefeningen meteen op straat doen. Zo kunnen leerlingen zich de situatie beter voorstellen.

In het echte verkeer

Nodig

- een rustige straat of wijk in de schoolomgeving
- extra begeleiding (gemachtigde opzichter, collega, ouder ...)

Oefening

- Laat de helft van de leerlingen individueel of per 2 links op de rijbaan wandelen volgens de beschreven stappen. De overige leerlingen kijken samen met jou naar de situatie.
- Bespreek samen met de leerlingen de oefening.
  - **Hoe maak je je kenbaar?**
    - Maak oogcontact met de bestuurder.
    - Steek je hand op.
  - **Let zowel op voor- als achterliggers.**
  - **Zet indien nodig een stap opzij richting de berm/huizenkant.**

Draai nadien de rollen om.

2. Oversteken op een kruispunt met een agent

Doel

De leerling weet dat, wanneer een agent het verkeer regelt, zijn bevelen altijd voorgaan op verkeersregels, verkeersborden, markeringen en verkeerslichten. De agent is een bevoegd persoon van wie hij de aanwijzingen opvolgt.

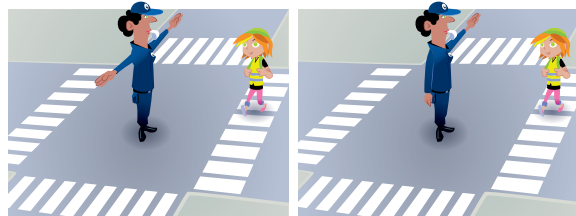
Deelvaardigheden

De leerling

- stopt aan de stoeprand
- steekt over als hij evenwijdig met de armen van een agent stapt
- blijft aan de stoeprand staan als hij de armen van een agent dwarst
- blijft aan de stoeprand staan of ontruimt het kruispunt als de agent zijn arm omhoogsteekt

De agent staat in het midden van het kruispunt. Hij legt eerst het verkeer stil door 1 arm omhoog te steken. Iedereen moet stoppen of het kruispunt verlaten, zowel bestuurders als voetgangers. Dan geeft de agent bevelen. Steekt hij 1 of beide armen horizontaal uit? Dan mag het verkeer dat evenwijdig rijdt doorgaan.

Oefenen

In een beschermde omgeving

Nodig

- De leerkracht of een leerling die de rol van agent speelt.
Leg aan de leerlingen uit dat jij nu de rol van de agent speelt, maar dat in het echte verkeer enkel een echte agent dit mag doen.
- Stoeprandstroken of kegels om een vierarmig kruispunt te maken.

Oefening

- De agent staat in het midden van het kruispunt.
- Verdeel de klas in 4 groepen. Zet elke groep op een andere hoek van het kruispunt.
- De agent geeft bevelen met zijn armen, de leerlingen volgen de bevelen op.
- Bespreek nadien met alle leerlingen de opdracht.

In het echte verkeer

Op de openbare weg mag alleen een bevoegde persoon het verkeer regelen. Je nodigt dus best een agent van de lokale politie uit om mee te werken aan de oefening en aan het voetgangersexamen zelf.

Nodig

- Test deze vaardigheid op een drukker kruispunt van het parcours.
- Laat een agent de veiligheid bewaken.
- Zet op elke hoek van het kruispunt een begeleider die mee de oefening begeleidt en toeziet op de veiligheid.

Oefening

- Zet de leerlingen per 2 en laat ze van iedere kant op het kruispunt stappen. De eerste keer begeleidt een begeleider de leerlingen. Daarna steken ze het kruispunt zelfstandig over, onder toezicht.
- De agent geeft bevelen met zijn armen, de leerlingen volgen de bevelen op. De begeleider stapt eventueel mee, maar grijpt enkel in wanneer het niet veilig is.
- De overgebleven leerlingen kijken en evalueren de oefening. Nadien bespreek je met alle leerlingen de opdracht.

3. Oversteken op een kruispunt met verkeerslichten

Doel

De leerling steekt veilig over aan een kruispunt of oversteekplaats met verkeerslichten.

Zijn er in de ruime schoolomgeving verkeerslichten? Oefen er dan regelmatig. Let op tijdens het oversteken: er is altijd een kans dat andere weggebruikers de verkeerslichten niet opmerken of zelf ook groen licht hebben.

Deelvaardigheden

De leerling

- stopt aan de stoeprand
- steekt over als het groen is, wacht als het rood is
- maakt oogcontact met de bestuurders die ook groen licht hebben. Hij kijkt of ze een teken geven.
- stapt flink door, ook als het verkeerslicht op rood springt tijdens het oversteken

Voetgangerslichten

- Op een voetgangerslicht staan 2 kleuren:
  - bovenaan een rood stilstaand figuurtje = wachten
  - onderaan een groen stappend figuurtje = oversteken
- Voor voetgangers is er geen oranje licht. Sommige kinderen vinden dat verwarrend. Als het groene figuurtje plots verandert van kleur, weten ze niet altijd goed wat te doen. Leer hen om flink door te stappen. Ze mogen niet halverwege stoppen of terugkeren.
- Op sommige plaatsen kunnen voetgangers met een drukknop de verkeerslichten beïnvloeden. Als dat in de schoolomgeving zo is, oefen er dan ook mee. Leg uit dat die knop er is om veilig over te steken, niet om mee te spelen.

Oefenen

In een beschermde omgeving

Nodig

- 2 stoeprandstroken of krijt
- verkeerslichten (werflichten van de gemeente of creatief in de knutselles met papier en karton)

Oefening

- Maak een kruispunt met de stoeprandstroken en voorzie op elke hoek een verkeerslicht.
- Duid een aantal leerlingen aan als voetganger, fietser en automobilist.
- De voetgangers steken minstens 3 keer het kruispunt over.
- Leerlingen die overblijven, observeren de situatie en geven feedback.
- Draai de rollen tijdig om.

Als de schoolomgeving het toelaat, kan je de oefening meteen op straat doen. Zo kunnen leerlingen zich de situatie beter voorstellen.

Je kan ook in de klas oefenen met de lesfiche 'Voetgangerstraining bij verkeerslichten'.

Oefenen in het echte verkeer

Nodig

- een overzichtelijk kruispunt met verkeerslichten in de schoolomgeving
- extra begeleiding (gemachtigd opzichter, collega, ouder ...)

Oefening

- Steek eerst zelf een paar keer over en benadruk de aandachtspunten.
- Laat een aantal leerlingen individueel of per 2 oversteken.
- De overige leerlingen kijken samen met jou naar de situatie. Beoordeel samen de oefening.
- Stuur bij waar nodig en zorg ervoor dat iedereen een aantal keer oversteekt.

4. Oversteken op een zebrapad met gemachtigd opzichter

Doel

De leerling weet wat een gemachtigd opzichter is en volgt zijn aanwijzingen op.

Iemand die een opleiding tot gemachtigd opzichter heeft gevolgd én minstens 18 jaar is, kan door de burgemeester gemachtigd worden. De gemachtigd opzichter mag het verkeer stilleggen om groepen te laten oversteken. Hij kan de groepen ook verbieden om over te steken, zolang het verkeer niet tot stilstand is gekomen. Daarnaast mag hij aanwijzingen geven om de veiligheid van de groep te verzekeren.

Een gemachtigd opzichter is herkenbaar aan zijn uitrusting:

- hij draagt een driekleurige band om de linkerarm met de naam van de gemeente in de gele strook.
- hij heeft een schijf met verbodsbord C3 (diameter minstens 15 cm)
- hij draagt een fluohesje (niet verplicht, wel een aanrader)

Deelvaardigheden

De leerling

- stopt aan de stoeprand
- wacht tot de gemachtigd opzichter in het midden van de rijbaan staat en het verkeer stillegt
- volgt de aanwijzingen van de gemachtigd opzichter op
- blijft opletten tijdens het oversteken

Oefenen

In een beschermde omgeving

Nodig

- een leerkracht of een leerling die de rol van gemachtigd opzichter speelt
- 2 stoeprandstroken of krijt
- een zebrapad van witte vinylstroken of getekend met krijt
- fietsen voor de helft van de klas

Oefening

- Leg 2 stoeprandstroken evenwijdig met elkaar, met minstens 4 meter tussenruimte.
- Leg het zebrapad tussen de 2 evenwijdige stroken.
- Verdeel de leerlingen in 2 groepen: 1 groep speelt voetganger, de andere fietser of autobestuurder.
- Zet de voetgangers aan beide kanten van het zebrapad. De fietsers fietsen in de ruimte en over het zebrapad.
- De gemachtigd opzichter legt soms het verkeer stil. De voetgangers volgen de aanwijzingen op.
- Na de oefening bespreek je met alle leerlingen de opdracht. Voetgangers en fietsers wisselen van rol.

In het echte verkeer

Heb je zelf niet de bevoegdheid van gemachtigd opzichter? Nodig dan een erkende gemachtigd opzichter uit om te helpen.

Nodig

- eventueel een extra begeleider.

Oefening

- Zet de helft van de leerlingen per 2 of individueel aan iedere kant van het zebrapad en laat ze oversteken. De gemachtigd opzichter geeft aanwijzingen, de leerlingen volgen die op.
- De overgebleven leerlingen kijken toe en evalueren de oefening. Nadien bespreek je de opdracht met iedereen.
- De leerlingen wisselen elkaar af zodat ze voldoende kunnen oefenen.

5. Oversteken aan een spoorwegovergang

Doel

De leerling leert om zich veilig te gedragen en correct over te steken aan een overweg. België heeft een van de dichtste spoorwegnetten van Europa: 3.592 km spoorlijnen doorkruisen steden en dorpen. Veel van die spoorlijnen hebben stations of overwegen, die bijna altijd beveiligd zijn.

Deelvaardigheden

De leerling

1. stopt voor de overweg bij het geluidssignaal en rode knipperende lichten
2. wacht tot de slagbomen volledig naar boven zijn en het witte licht knippert
3. stapt flink door en kijkt ondertussen naar links en rechts

Aandachtspunten

- Ook al is er geen signaal (geluidssignaal, rode lichten of slagbomen), toch moet de leerling opletten en zelf kijken of er geen trein nadert.
- De leerling stopt zodra het belsignaal gaat en de rode lichten branden, ook al zijn de slagbomen nog niet naar beneden.
- De leerling blijft tijdens het oversteken niet stilstaan op de overweg.
- Steek je met de hele klas als groep de overweg over en klinkt plots het belsignaal?
  - Leerlingen die nog niet begonnen zijn met oversteken, stoppen onmiddellijk.
  - Leerlingen die al aan het oversteken waren, stappen goed door en wachten aan de overkant.

Oefenen

Uitstap naar de overweg

Ga met je leerlingen naar de overweg in de buurt van de school. Bespreek de verschillende verkeerstekens die je daar ziet.

- Bij een beveiligde overweg staat een driehoekig verkeerslicht met 2 rode knipperlichten bovenaan en een wit knipperlicht onderaan. Het verkeerslicht heeft een geluidssignaal en er zijn slagbomen die automatisch sluiten en openen.
- Een overweg wordt aangekondigd met een gevaarsbord.

spoorweg met slagbomen

spoorweg zonder slagbomen

er is 1 spoor

er zijn 2 of meerdere sporen

Infosticker

Wist je dat er bij elke overweg een sticker aan de stoplichten hangt met alle nuttige info? Je vindt er de spoorlijn, het nummer van de overweg, de straatnaam, de gemeente én het nummer van de hulpdiensten. Zo geef je bij een noodgeval snel de juiste info door aan de hulpdiensten.

Geef de leerlingen de opdracht om goed op te letten wanneer een trein aankomt.

Laat de leerlingen nadien de volgende stappen verwoorden:

1. je hoort eerst een geluidssignaal
2. dan beginnen de rode lichten te knipperen
3. vervolgens sluiten de slagbomen (als er slagbomen zijn aan de overweg)
4. dan gaan de slagbomen terug omhoog
5. uiteindelijk knippert het witte licht weer

Vraag de leerlingen wanneer zij denken dat het veilig is om over te steken.

→ Als de slagbomen helemaal terug omhoog zijn EN het witte licht knippert.

In het echte verkeer

- Ga met je leerlingen naar de overweg en benadruk nog een keer de verschillende stappen en aandachtspunten.
- Laat ze individueel of per 2 de overweg oversteken als er geen trein nadert.
- De overige leerlingen kijken samen met jou naar de situatie. Beoordeel samen de oefening.
- Stuur bij waar nodig en zorg ervoor dat iedereen een aantal keer oversteekt.
- Wacht op een trein en laat de leerlingen zeggen wanneer ze zouden oversteken.
  - Als de slagbomen helemaal terug omhoog zijn EN het witte licht knippert.
- Als ze dit op het juiste moment zeggen, geef je toestemming om over te steken. Let er goed op dat de leerlingen flink doorstappen en links en rechts kijken.